

Litvi, ampak zmagoslavno prodrila tudi k nam, ter uničila tudi naš ogerski liberalizem; ta misel ni bila brez podlage, ker ogerski liberalizem živi istotako, kakor naš samo od volilnih privilegijev.

Zal, da to ni tako znano, kakor bi znano biti moralo. Celo grof Wurmbrand je v svojem zadnjem govoru proti volilni reformi upal si samo od daleč, kakor v večernem mraku, pokazati nam ogerske volilne razmere.

Stvar pa je taka in sicer po znanem memorandu Rumuncev. Ogersko šteje nad 17 milijonov prebivalcev, od teh je prišlo v volilne zapisnike pri zadnjih državnoborskih volitvah samo 840.000 volilcev. Na Ogorskem je volilni census višji nego pri nas in pri tem še ne jednak.

Po ogerskih komitatih znaša census okrog 8-10 gld. pri nas samo 5 gld., po slovaških, maloruskih, srbskih in rumunskih komitatih pa 72-80 gld. Dalje pride v ogerskih komitatih na 2000 do 3000 prebivalcev jeden poslanec, v slovaških, rumunskih in drugih komitatih pa sele na 50.000, 60.000 do 100.000. Poleg tega ima na Ogorskem vsak ogerski plemič volilno pravico, kjerkoli je, akoravno nima ničesar. Pripetilo se je nekoč tako, da neki rumunski župan ni imel volilne pravice, ker njegov census ni znašal 72-80 gld., njegov svinjski pastir jo je pa imel, ker je bil ogerski plemič.

To sem navedel, da gospoda nekoliko spoznajo, kako je bilo možno, da sedi v ogerskem zboru 417 Madjarov in da 10 milijonov Nemađjarov nima niti jednega zastopnika. Iz tega se da tudi tolmačiti, kako je možno, da ogerski sovinitzem izvršuje take izgrede proti kroni, skupni armadi in proti sv. katoliški cerkvi, kakor se to zdaj godi, ne da bi zadel na ugovor pri nemađjarski večini v deželi, ker ji ravno volilni zakon maši usta.

Iz tega hočem zdaj sklepati. Popolnoma je prav in neovrgljivo, da nemški liberalizem, prištevši italijanski in mađjarski, ki vlada sedaj v celi monarhiji, narekuje notranjo in zunanjo politiko, opira svojo moč na najslabšo podporo na zemlji, namreč na najčudovitejše in najkrivičnejše privilegije. Propadejo li ti privilegiji, razpršila bi se vsa liberalna slava in to je hotel grof Taaffe počasi doseči z volilno reformo. Ta volilna reforma bi bila tudi v tej slavni zbornici prodrila z jednostavno večino, ker Poljaki bi si bili v svoji pretkanosti že našli izhod, namreč v tem, da se razširi deželna avtonomija kraljestva Galicije; zato smo tudi mi opazovali, kako so bili že pobiti vodniki nemško-liberalne stranke.

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Trije spomini iz Draždan.

S prijateljem Ivanom sva si leta 1891 ogledala več dni znamenitosti zlate Prage in češke razstave. Neko soboto v jutro pa rečem Ivanu: »Veš kaj? Jutri bo se tukaj v Pragi kar trlo ljudstva; torej se peljiva danes popoldne v Draždane na Saksonsko. Rad bi ondi videl najlepšo sliko Marijino na svetu, namreč slavnoznanu Sikstinsko Madono neumrljivega Rafaela Santija«. Prijatelj takoj pritrdi mojim besedam in popoldne sva se vozila z železnico po divnih severnočeških krajih ob Labi ter dospela v prvem mraku v Draždane, glavno mesto Saksonsko.

Ali vam naj opisujem lepoto severnočeških krajev in mest? Ivan je kar strmel nad to krasoto in začela sva popolnoma umevati navdušenost milega češkega naroda pojočega na večer v razstavi zopet in zopet na-

rodno pesem: »Kdê domov māj?« in posebno zadnji vrstici prve kitice:

„A to jest ta krásná země (zemlja),
Země česká domov māj!“

Ali vam naj opišem toliko slavljeno »Saksonsko Švico« ali pa celo mesto Draždane, ki se prišteva štirinajdesetim evropskim mestom? Ne; kajti to bi bilo težavno. Jaz sem vse le mimogredoč videl in bi tedaj moral večinoma prepisovati. Zato pa le o treh spominih iz Draždan, ker se mi prav ti trije tolikokrat vzbujajo v mojem sreju in tako rekoč silijo na dan!

Ko se v nedeljo vzbudiva in opraviva, bila nama je prva skrb, da poiščeva katoliško cerkev, ki je hkrati kraljeva cerkev, da ondi opraviva svojo pobožnost. Draždane imajo blizu tristotisoč prebivalcev, ali med temi je le nekaj tisoč katoličanov, vsi drugi so luteranci in zato je v Draždanih samo jedna katoliška cerkev. Kake tri ure sva se v njej mudila. Ob 8. uri je bilo za naju nekaj izvanrednega, nepričakovanega in sicer češka pridiga. »In to v čisto nemških Draždanah?« bo ta ali oni čitatelj vskliknil. Da, češka pridiga je bila in je baš vsako nedeljo za češke delavce, katerih je v severnem delu Draždan precej veliko. S prijateljem sicer od pridige nisva razumela vsake besede, vendar pa sva umela, da je pridigar govoril o edinozveličavni katoliški cerkvi in tak predmet je prav najbolj važen v protestantski deželi in mestu.

V Gradci pa je dvadeset tisoč Slovencev in od teh gotovo polovica ne more umeti v visoki nemščini govornih pridig in vendar sedaj ni jedne slovenske pridige, da-si je bila pred petdesetimi leti!

Prav govoriš, čislani čitatelj, in taka krivica se Slovcem ne godi samo v glavnem mestu naše dežele, temuč v sekovski vladikovini tudi večinoma ob nemško-slovenski meji in drugod in se torej vidi, da so naši Nemci, čeprav hočejo biti verni katoličani, zastrašeni strpljivosti daleč za svojimi saksonskimi brati. Želiva jim: »Bog jim vzgi pravo krščansko ljubezen!« ter upajva, da bo za novega nadpastirja boljše!

Proti koncu češke pridige prinese cerkovnik k srednji vrsti stolov, kjer sva midva med češkimi delavci sedela, več podolgovatih belih papirjev, kjer je bilo nekaj zapisano. Na vsak stol dene po dva papirja, kjer je v nemškem jeziku bilo tiskano blizu to-le:

»Vsako nedeljo in praznik pridejo katoliški vojaki k službi božji in se jim naj ti sedeži prepusté. Vsak vojak naj ima molitvenik s seboj; ako ga nima, naj si ga pri vratarju izposodi. Pri sv. maši naj klečijo razun pri evangeliju in prej nimajo cerkve zapustiti, predno se ne dá blagoslov!«

Vsled tega opomina sva se s prijateljem po končani češki pridigi umaknila iz teh stolov in šla v stranski del cerkve, da bi počakala vojake. Točno ob 1,9. uri pridejo s svojimi častniki in zasedejo spraznjene stole. Zdaj se začne sv. maša. Vojaki so vsi imeli molitvenike v rokah, klečali so razun pri evangeliju in so se tudi častniki vzgledno obnašali. Po sv. maši se ni dal blagoslov z Najsvetejšim, ampak je bila nemška pridiga, po tej se le blagoslov in potem so vojaki spodobno zapustili cerkev.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Katera krma velja za ovce?

Po zimi so med domačimi živalmi pač ovce najbolj izbirljive gledé na klajo. Človek sam ne vé, kaj bi njim položil, da bi ne shujšale; le premnogokrat ravno narobe dela in jim daje stvari, ki ne pospešujejo rasti in